

Καλλιθέα, 27 / 04 / 2023

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΑΔΕ

Ανεξάρτητη Αρχή
Δημοσίων Εσόδων

Αριθμός απόφασης: 1019

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α3**

Ταχ. Δ/ση : Αριστογείτονος 19

Ταχ. Κώδικας : 176 71 - Καλλιθέα

Τηλέφωνο : 2131604552

E-mail : ded.ath@aade.gr

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις :

- α) του άρθρου 63 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4987/2022 Α' 206), εφεξής ΚΦΔ,
- β) του άρθρου 10 της Δ. ΟΡΓ. Α 1036960 ΕΞ 2017/10-03-2017 Απόφασης του Διοικητή της ΑΑΔΕ (ΦΕΚ Β' 968/22-03-2017) με θέμα «Οργανισμός της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.)», όπως αναριθμήθηκε, τροποποιήθηκε και ισχύει,
- γ) Της ΠΟΛ 1064/28.04.2017 Απόφασης του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε (Β' 1440),
- δ) Την με αριθμό Α.1165/22.11.2022 απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) με θέμα «Υποβολή ενδικοφανών προσφυγών και αιτημάτων αναστολής του άρθρου 63 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4987/2022), αποκλειστικά ψηφιακά μέσω διαδικτύου από το δικτυακό τόπο της Α.Α.Δ.Ε.» (ΦΕΚ Β' 6009).

2. Την ΠΟΛ. 1069/4-3-2014 Εγκύκλιο της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών.

3. Την υπ' αριθ. Δ.Ε.Δ.1126366ΕΞ2016/30.08.2016 (Β' 2759) Απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών «Παροχή εξουσιοδότησης υπογραφής».

4. Την με ημερομηνία κατάθεσης .....και με αριθμό πρωτοκόλλου **Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.** .....ενδικοφανή προσφυγή του ....., κατοίκου ..... κατά των α) με αριθ. ....Οριστικής Πράξης Διορθωτικού Προσδιορισμού Φόρου Εισοδήματος Φορολογικού έτους 2016 και β) με αριθ. ....Οριστικής Πράξης Διορθωτικού Προσδιορισμού Φόρου Εισοδήματος Φορολογικού έτους 2017, του Προϊστάμενου του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. και τα προσκομιζόμενα με αυτήν σχετικά έγγραφα.

5. Τις ως άνω προσβαλλόμενες πράξεις του Προϊστάμενου του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π., των οποίων ζητείται η ακύρωση.

6. Τις απόψεις της αρμόδιας ελέγκτριας του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π..

7. Την εισήγηση του ορισθέντος υπαλλήλου του Τμήματος Α3, όπως αποτυπώνεται στο σχέδιο της απόφασης.

Επί της από .....και με αριθμό πρωτοκόλλου **Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.** .....ενδικοφανούς προσφυγής του ....., η οποία κατατέθηκε **εμπρόθεσμα** και μετά τη μελέτη και την αξιολόγηση όλων των υφιστάμενων στο σχετικό φάκελο εγγράφων και των προβαλλόμενων λόγων της ενδικοφανούς προσφυγής, επαγόμαστε τα ακόλουθα:

Ιστορικό:

Με την υπ' αριθ. ....εντολή ελέγχου του Προϊστάμενου του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π., διενεργήθηκε έλεγχος φορολογίας εισοδήματος, χρήσεων 2016 και 2017, με αξιοποίηση των δεδομένων του διαθέσιμου ηλεκτρονικού αρχείου των κινήσεων των τραπεζικών του λογαριασμών καθώς και έλεγχος στα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) της ατομικής επιχείρησής του προσφεύγοντος, ο οποίος έχει κύρια δραστηριότητα το «Λιανικό Εμπόριο ροφημάτων μέσω αυτόματων πωλητών». Επιδόθηκε στον προσφεύγοντα το με αριθ. πρωτ. ....αίτημα παροχής πληροφοριών του αρθ. 14 του Κ.Φ.Δ. κι εκείνος ανταποκρινόμενος έθεσε στην διάθεση του ελέγχου τα ζητηθέντα από τον έλεγχο στοιχεία.

Κατόπιν τούτου ο έλεγχος αρχικά προέβη στις ελεγκτικές επαληθεύσεις με τις γενικές διατάξεις και στην συνέχεια στον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος βάσει των έμμεσων τεχνικών ελέγχου, καθώς διαπιστώθηκε πως συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 28 του ν.4172/2013. Αναλυτικότερα, αφενός η διαπίστωση της μη έκδοσης τριών (3) στοιχείων λιανικής πώλησης και αφετέρου το γεγονός ότι το δηλωθέν, βάσει της αρχικής δήλωσης εισόδημα του, δεν επαρκούσε για την κάλυψη των δαπανών διαβίωσης του και στις δύο ελεγχόμενες χρήσεις, έκρινε ο έλεγχος ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 28 του ΚΦΕ και επιλέχθηκε ως καταλληλότερη μέθοδος των έμμεσων τεχνικών ελέγχου που έπρεπε να ακολουθηθεί στην εν λόγω περίπτωση, η Τεχνική Ανάλυσης Ρευστότητας (σχετική και η με αριθ. ....απόφαση του Προϊστάμενου του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π..).

Το τελικό φορολογητέο εισόδημα που προσδιορίστηκε από τον έλεγχο από την εφαρμογή της εν λόγω έμμεσης τεχνικής ελέγχου, ήταν για την χρήση 2016 ποσό 433.120,70 € και για την χρήση 2017 ποσό 169.092,26 €.

Τα αποτελέσματα του ελέγχου γνωστοποιήθηκαν στον προσφεύγοντα με το με αριθ. ....Σημείωμα Διαπιστώσεων Ελέγχου, ο οποίος ανταποκρινόμενος και προκειμένου να αιτιολογήσει τις διαφορές του ελέγχου προσκόμισε δύο δανειακές συμβάσεις (ποσών 430.000,00 € και 70.000,00 €), παραστατικά έκδοσης επιταγών και μεταφοράς ποσών στον τραπεζικό του λογαριασμό και κατάσταση αγορών εμπορευμάτων επί πιστώσει (τα εν λόγω στοιχεία τα προσκόμισε και με την παρούσα ασκηθείσα ενδικοφανή προσφυγή του). Ο έλεγχος κατόπιν αξιολόγησης των προβαλλόμενων ισχυρισμών και των σχετικών προσκομισθέντων στοιχείων προέβη στην έκδοση των κάτωθι πράξεων:

- Της με **αριθμό** .....οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος φορολογικού έτους 2016, του Προϊστάμενου του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π., με την οποία επιβλήθηκε σε βάρος του προσφεύγοντος, χρεωστικό ποσό φόρου 136.012,59 €, πλέον ειδική εισφορά αλληλεγγύης ποσού 36.351,27 €, πλέον πρόσθετου φόρου άρθρου 58 του ΚΦΔ, ποσού 68.006,30 €, ήτοι συνολικό ποσό **240.370,16 €**.

- Της με **αριθμό** .....οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος φορολογικού έτους 2017, του Προϊστάμενου του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π., με την οποία επιβλήθηκε σε βάρος του προσφεύγοντος, χρεωστικό ποσό φόρου 51.190,49 €, πλέον ειδική εισφορά αλληλεγγύης ποσού 11.211,08 €, πλέον πρόσθετου φόρου άρθρου 58 του ΚΦΔ, ποσού 25.595,25 €, ήτοι συνολικό ποσό **87.996,82 €**.

Ο προσφεύγων, με την υπό κρίση ενδικοφανή προσφυγή, ζητά την ολική ανάκληση - επανεξέταση άλλως την τροποποίηση - μεταρρύθμιση των ως άνω πράξεων, προβάλλοντας τους κάτωθι λόγους:

- Πάροδος πενταετίας παραγραφής για το φορολογικό έτος 2016, άλλως και όλως επικουρικά παρεμπίπτων έλεγχος συνταγματικότητας του αρθ. 36 του ΚΦΔ.
- Έλλειψη ειδικής και εμπειστατωμένης αιτιολογίας στα σώματα των προσβαλλόμενων πράξεων - παράβαση ουσιώδους τύπου λόγω ανύπαρκτης άλλως και όλως επικουρικά πλημμελούς αιτιολογίας στα σώματα των πράξεων και εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών - παράνομη η έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων λόγω υπερβάσεως του αντικειμένου της εντολής ελέγχου και παραβίαση των αρχών της νομιμότητας, της ισότητας, της χρηστής διοίκησης, της καλής πίστης, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης καθώς και της αρχής «ουδείς υποχρεούται στα αδύνατα». Στην οικεία έκθεση ελέγχου δεν προσδιορίζεται πουθενά για ποιον λόγο επιλέχθηκε η μέθοδος της τεχνικής ανάλυσης ρευστότητας ενώ επίσης η σχετική απόφαση για την επιλογή της μεθόδου δεν περιήλθε ποτέ σε γνώση του. Επίσης σε κανένα σημείο της οικείας έκθεσης ελέγχου δεν προκύπτει ότι δεν κατέστη εφικτό να προσδιοριστεί το εισόδημα με άμεσους και παραδοσιακούς τρόπους απόδειξης καθώς τα λογιστικά αρχεία τηρούταν νόμιμα. Επίσης ισχυρίζεται ότι στις προσβαλλόμενες πράξεις δεν αναφέρεται και ο λόγος για τον οποίο δεν έγιναν αποδεκτές οι δανειακές συμβάσεις που προσκόμισε.
- Η διάταξη του άρθρου 53 παρ. 4 του ΚΦΔ, στο βαθμό που καθιστά τον προσδιορισμό του επιτοκίου υπολογισμού του τόκου εκπρόθεσμης καταβολής φορολογικής οφειλής, που προβλέπει το άρθρο αυτό, για τη μη εμπρόθεσμη καταβολή φορών, αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης, αντίκειται στα άρθρα 78 παρ. 1 και 4 και 43 παρ. 2 του συντάγματος και συνεπώς πρέπει να διαγραφεί ο τόκος που επιβλήθηκε σε βάρος μου με τη σχετική οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φορολογίας εισοδήματος.
- Μη νόμιμος ο έλεγχος ως προς τις πιστώσεις έως του ποσού των 1.000 ευρώ.
- Νομικά και ουσιαστικά αβάσιμες οι προσβαλλόμενες πράξεις - παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας. Εσφαλμένα δεν έγιναν αποδεκτές οι απόψεις που κατέθεσε. Συγκεκριμένα τον Σεπτέμβριο του 2015 βάσει δανειακών συμβάσεων έλαβε ιδιωτικό δάνειο ύψους 430.000 ευρώ από την .....και 70.000 ευρώ από τον .....Τα εν λόγω δάνεια τα χρησιμοποίησε στην επιχειρηματική του δραστηριότητα. Ενώ επίσης αναφέρει ότι για μέρος των αγορών της ατομικής του επιχείρησης υπήρχε την 31/12/2017 πίστωση ύψους 36.254,05 ευρώ. Τα ως άνω αιτιολογούν τις διαφορές του ελέγχου και συνεπώς δεν υφίσταται αποκρουστική φορολογητέα ύλη.

Επειδή, με το άρθρο 36 παρ. 1 του Κ.Φ.Δ., ορίζεται ότι:

«1. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής δήλωσης. Στις περιπτώσεις που για κάποια φορολογία προβλέπεται η υποβολή περισσότερων δηλώσεων, η έκδοση της πράξης του πρώτου εδαφίου μπορεί να γίνει εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής της τελευταίας δήλωσης.».

Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 28 του ν.4172/2013, ορίζεται ότι:

«Άρθρο 28 - Μέθοδος προσδιορισμού εσόδων

Το εισόδημα των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που ασκούν ή προκύπτει ότι ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή με έμμεσες μεθόδους ελέγχου κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν τα λογιστικά αρχεία δεν τηρούνται ή οι οικονομικές καταστάσεις δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον νόμο για τα λογιστικά πρότυπα, ή

β)όταν τα φορολογικά στοιχεία ή τα λοιπά προβλεπόμενα σχετικά δικαιολογητικά δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, ή
γ)όταν τα λογιστικά αρχεία ή φορολογικά στοιχεία δεν προσκομίζονται στη Φορολογική Διοίκηση μετά από σχετική πρόσκληση.

2. Το εισόδημα φυσικών προσώπων, ανεξαρτήτως αν προέρχεται από άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, μπορεί επίσης να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή έμμεσες μεθόδους ελέγχου σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όταν το ποσό του δηλούμενου εισοδήματος δεν επαρκεί για την κάλυψη των προσωπικών δαπανών διαβίωσης ή σε περίπτωση που υπάρχει προσαύξηση περιουσίας η οποία δεν καλύπτεται από το δηλούμενο εισόδημα.»

Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 27 του ΚΦΔ , ορίζεται ότι:

«1. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβαίνει σε εκτιμώμενο, διορθωτικό ή προληπτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης και με την εφαρμογή μιας ή περισσότερων από τις κατωτέρω τεχνικές ελέγχου:

α) της αρχής των αναλογιών,

β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου,

γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου,

δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο κύκλου εργασιών και

ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά.

Με τις ως άνω τεχνικές μπορούν να προσδιορίζονται τα φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων, τα ακαθάριστα έσοδα, οι εκροές και τα φορολογητέα κέρδη των υπόχρεων βάσει των γενικά παραδεκτών αρχών και τεχνικών της ελεγκτικής.».

Επειδή, στην εγκύκλιο Ε.2015/2020 με θέμα «Οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 28 του Ν. 4172/2013» αναφέρονται τα εξής:

«1. Με τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 4172/2013, καθορίζεται έμμεσος τρόπος προσδιορισμού του εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο αυτό.

Ο τρόπος προσδιορισμού του εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 28 του ν. 4172/2013, συνίσταται στη χρήση κάθε διαθέσιμου στοιχείου καθώς και στην εφαρμογή των προβλεπόμενων στο άρθρο 27 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας) μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης. Σημειώνεται ότι όταν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 28 ν. 4172/2013, το εισόδημα των φυσικών προσώπων καθώς και των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων προσδιορίζεται κατ' εφαρμογή των λοιπών διατάξεων του ν.4172/2013.

2. Στα διαθέσιμα στοιχεία, για τον προσδιορισμό του εισοδήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 4172/2013, συμπεριλαμβάνονται, ενδεικτικά, στοιχεία και πληροφορίες που διαθέτει η Φορολογική Διοίκηση για την έκταση της συναλλακτικής δράσης και τις συνθήκες λειτουργίας του νομικού προσώπου/νομικής οντότητας ή του φυσικού προσώπου που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα. Τέτοια στοιχεία μπορούν να είναι οι αγορές, οι πωλήσεις και το μικτό κέρδος που εμφανίζει το πρόσωπο που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα, το ύψος των αμοιβών που εισπράττονται κατά περίπτωση, η πελατεία, το μικτό κέρδος που προκύπτει από ομοειδείς επιχειρηματικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες, οι οποίες προσδιορίζονται με βάση ιδίως το χρόνο, τον τρόπο, τον τόπο και τα μέσα άσκησης της δραστηριότητας, καθώς και την ειδικότητα και τον επιστημονικό τίτλο κατά περίπτωση, το απασχολούμενο προσωπικό, το ύψος των κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί, καθώς και των ίδιων κεφαλαίων κίνησης, το ποσό των δανείων και των πιστώσεων, το ποσό των εξόδων παραγωγής και διάθεσης των εμπορευμάτων, των εξόδων διαχείρισης, κάθε επιχειρηματική δαπάνη και γενικά κάθε άλλο στοιχείο που προσδιορίζει την επιχειρηματική δραστηριότητα αυτών.

Ακόμα, διαθέσιμα στοιχεία θεωρούνται τα στοιχεία και πληροφορίες που μπορούν να αντληθούν από τρίτες πηγές, τα οποία αφορούν τον φορολογούμενο.

3. Επίσης, ο προσδιορισμός του εισοδήματος σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν. 4172/2013 μπορεί να διενεργηθεί βάσει των προβλεπόμενων στο άρθρο 27 του Ν. 4174/2013 μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης. Ειδικότερα, για την εφαρμογή των τεχνικών ελέγχου της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου (περ. β της παρ.1 του άρθρου 27 του Ν. 4174/2013), της καθαρής θέσης του φορολογούμενου (περ. γ της παρ.1 του άρθρου 27 του Ν. 4174/2013) και του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά (περ. ε της παρ.1 του άρθρου 27 του Ν. 4174/2013) ισχύουν τα οριζόμενα στην ΠΟΛ. 1050/2014 Απόφαση Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, όπως ισχύει.

4. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 28 του Ν. 4172/2013 , το εισόδημα των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που ασκούν ή προκύπτει ότι ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή με έμμεσες μεθόδους ελέγχου στις ακόλουθες περιπτώσεις :

α) όταν τα λογιστικά αρχεία δεν τηρούνται ή οι οικονομικές καταστάσεις δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον νόμο για τα λογιστικά πρότυπα, ή
β) όταν τα φορολογικά στοιχεία ή τα λοιπά προβλεπόμενα σχετικά δικαιολογητικά δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, ή
γ) όταν τα λογιστικά αρχεία ή φορολογικά στοιχεία δεν προσκομίζονται στη Φορολογική Διοίκηση μετά από σχετική πρόσκληση.

Η προϋπόθεση της περ. α της παρ. 1 του άρθρου 28 του Ν. 4172/2013 αναφέρεται στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες η τήρηση των λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) ή η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τον νόμο για τα λογιστικά πρότυπα γίνεται με τέτοιο τρόπο που καθιστά αδύνατη τη διενέργεια ελεγκτικών επαληθεύσεων ή καθιστά μη αξιόπιστο το λογιστικό σύστημα. Ενδεικτικά, η διενέργεια ελεγκτικών επαληθεύσεων θεωρείται ότι δεν είναι δυνατή ή το λογιστικό σύστημα θεωρείται ως μη αξιόπιστο όταν:

- Δεν τηρούνται τα προβλεπόμενα βιβλία ή τηρούνται βιβλία κατώτερης κατηγορίας από την προβλεπόμενη.

- Δεν διαφυλάσσονται τα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία), οι ΦΗΜ, οι φορολογικές μνήμες και τα αρχεία των Φ.Η.Μ.

- Η οντότητα παραβιάζει ή παραποιεί ή επεμβαίνει κατά οποιονδήποτε τρόπο στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (Φ.Η.Μ.).

- Από το τηρούμενο λογιστικό σύστημα δεν παρέχονται ευχερώς και αναλυτικά και σε σύνοψη, όλα τα δεδομένα και οι πληροφορίες που απαιτούνται για να καθίσταται ευχερής η διενέργεια συμφωνιών και επαληθεύσεων κατά τη διάρκεια του ελέγχου.

Επισημαίνεται ότι σε κάθε περίπτωση, η αδυναμία διενέργειας ελεγκτικών επαληθεύσεων ή η μη αξιοπιστία του λογιστικού συστήματος αποτελεί θέμα πραγματικό, για το οποίο απαιτείται επαρκής τεκμηρίωση στην σχετική έκθεση ελέγχου, ώστε να αιτιολογείται ο προσδιορισμός του εισοδήματος με κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή με τη χρήση των έμμεσων μεθόδων ελέγχου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 28 του Ν. 4172/2013. Η προϋπόθεση της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 28 του Ν. 4172/2013 αναφέρεται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες διαπιστώνονται παραβάσεις ή παρατυπίες που αφορούν τα φορολογικά στοιχεία ή δικαιολογητικά έγγραφα που επέχουν θέση φορολογικού στοιχείου. Ειδικότερα στις περιπτώσεις αυτές εντάσσεται η μη έκδοση ή ανακριβής έκδοση φορολογικών στοιχείων, η λήψη ανακριβών φορολογικών στοιχείων, η έκδοση εικονικών ή πλαστών φορολογικών στοιχείων, η λήψη εικονικών φορολογικών στοιχείων καθώς και η νόθευση φορολογικών στοιχείων.

Η προϋπόθεση της περ. γ της παρ. 1 του άρθρου 28 του Ν. 4172/2013 αναφέρεται στις περιπτώσεις όπου κατόπιν επίδοσης πρόσκλησης στον φορολογούμενο, δεν προσκομίζονται τα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία). Η πλήρωση της προϋπόθεσης αυτής θα επαναπροσδιοριστεί μετά την εφαρμογή των ηλεκτρονικών βιβλίων

5. Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 28 του Ν. 4172/2013, το εισόδημα φυσικών προσώπων, ανεξαρτήτως αν προέρχεται από άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, μπορεί επίσης να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή έμμεσες μεθόδους ελέγχου σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όταν το ποσό του δηλούμενου εισοδήματος δεν επαρκεί για την κάλυψη των προσωπικών δαπανών διαβίωσης ή σε περίπτωση

που υπάρχει προσαύξηση περιουσίας η οποία δεν καλύπτεται από το δηλούμενο εισόδημα. Διευκρινίζεται ότι ο προσδιορισμός του εισοδήματος των φυσικών προσώπων που ασκούν ή προκύπτει ότι ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα δύναται να γίνει με τη χρήση οποιασδήποτε από τις έμμεσες τεχνικές που προβλέπονται στο άρθρο 27 του ν. 4174/2013, υπό την πλήρωση των προϋποθέσεων είτε της παρ. 1, είτε της παρ. 2 του άρθρου 28 του ν. 4172/2013.

[.....]

6. Περαιτέρω, επισημαίνονται τα εξής:

A. Οι διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 4172/2013 εφαρμόζονται για τον προσδιορισμό του εισοδήματος για έτη που ξεκινούν από την 01.01.2014 και εντεύθεν.

B. Η εφαρμογή κάθε διαθέσιμου στοιχείου ή των μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού φορολογητέας ύλης εφαρμόζεται σε οποιοδήποτε στάδιο του ελέγχου διαπιστωθεί η πλήρωση των προϋποθέσεων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 28 του ν. 4172/2013.

Γ. Στοιχεία που διαθέτει η Φορολογική Διοίκηση ή μπορούν να αντληθούν από τρίτες πηγές για τον φορολογούμενο δύναται να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά με στοιχεία από ομοειδείς επιχειρηματικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες, εφόσον το φορολογητέο εισόδημα προσδιορίζεται με τη χρήση κάθε διαθέσιμου στοιχείου ή με τις έμμεσες μεθόδους προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης.»

Επειδή, στην Απόφαση της ΓΓΔΕ ΠΟΛ 1050/2014 (όπως τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ 1094/2014), αναφέρονται τα εξής:

«Άρθρο 2 Περιεχόμενο των τεχνικών ελέγχου.

2.1. Τεχνική της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογουμένου.

Η τεχνική προσδιορίζει τη φορολογητέα ύλη αναλύοντας τα έσοδα (φορολογητέα και μη), τις αγορές και δαπάνες (επαγγελματικές, ατομικές και οικογενειακές) και τις αυξήσεις και μειώσεις των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων (επαγγελματικών, ατομικών και οικογενειακών) του φορολογούμενου φυσικού προσώπου.

Κατά την μέθοδο αυτή δημιουργείται ισοζύγιο με δύο βασικές στήλες: «Πηγές Κεφαλαίων/Εσόδων» και «Αναλώσεις Κεφαλαίων/Εσόδων».

Στην πρώτη στήλη Πηγές Κεφαλαίων/Εσόδων περιλαμβάνονται τα κάθε μορφής έσοδα που έχουν εισπραχθεί στην διάρκεια της ελεγχόμενης φορολογικής περιόδου, των οποίων αποδεικνύεται η πραγματοποίηση και η νομιμότητα των συναλλαγών.

Στην δεύτερη στήλη Αναλώσεις Κεφαλαίων /Εσόδων περιλαμβάνονται όλες οι πραγματοποιηθείσες αναλώσεις, κατά τη διάρκεια της ελεγχόμενης φορολογικής περιόδου.

Η διαφορά μεταξύ στήλης «Αναλώσεις Κεφαλαίων/ Εσόδων» και στήλης «Πηγές Κεφαλαίων/Εσόδων», θεωρείται μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη και εφόσον δεν αιτιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση.

[.....]

2.4. Για την εφαρμογή των ανωτέρω τεχνικών ορίζονται οι παρακάτω έννοιες:

Καταθέσεις σε/Αναλήψεις από προσωπικούς και επαγγελματικούς λογαριασμούς σε/από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Καταθέσεις σε/ Αναλήψεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (κάθε μορφής στην Ελλάδα ή το Εξωτερικό), του φορολογούμενου, της συζύγου και των προστατευόμενων μελών αυτών (λογαριασμοί προσωπικοί, οικογενειακοί και επαγγελματικοί). Περιπτώσεις κοινών λογαριασμών καταλογίζονται στον πραγματικό δικαιούχο, ο οποίος καθορίζεται με βάση τις πραγματικές περιστάσεις και τη φύση των συναλλαγών. Εφόσον αυτό δεν είναι δυνατό, τα ποσά κατανέμονται ισόποσα σε όλους τους συνδικαιούχους (ποσό διά αριθμό συνδικαιούχων).

- Περιουσιακά στοιχεία. Κινητή και ακίνητη περιουσία οποιασδήποτε μορφής του φορολογούμενου, του/ της συζύγου και των προστατευόμενων μελών αυτών στην Ελλάδα ή και στο Εξωτερικό. Η αποτίμηση γίνεται με βάση την αξία κτήσης ή το κόστος κατασκευής προσαυξημένη με την αξία/κόστος τυχόν προσθηκών ή βελτιώσεων, επίσης περιλαμβάνονται και τυχόν υπάρχουσες απαιτήσεις έναντι τρίτων.

- Προστατευόμενα μέλη. Τα πρόσωπα που θεωρείται ότι βαρύνουν τον φορολογούμενο σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.2238/94 ή τα εξαρτώμενα μέλη σύμφωνα με τις διατάξεις

του άρθρου 11 του Ν.4172/2013, ανάλογα με τις διατάξεις που ισχύουν στη φορολογία εισοδήματος σε κάθε φορολογική περίοδο.

- **Δαπάνες.** Δαπάνες πάσης φύσεως που πραγματοποιούνται από τον ελεγχόμενο, τον/την σύζυγο του και τα προστατευόμενα μέλη αυτών. Σε περίπτωση όπου είναι δεδομένη η πραγματοποίηση της δαπάνης, αλλά δεν είναι γνωστό το ποσό που καταβλήθηκε και δεν παρέχονται στοιχεία από το φορολογούμενο για το ύψος του, αυτό προσδιορίζεται με βάση τα στοιχεία που έχει στην διάθεση της η Φορολογική Διοίκηση.

Όπου αναφέρονται δαπάνες διαβίωσης (προσωπικές/ οικογενειακές) αφορούν πραγματικές δαπάνες και όχι τεκμαρτές.

- **Φορολογική περίοδος:** Ειδικά για την εφαρμογή των παραπάνω τεχνικών ελέγχου ως φορολογική περίοδος ορίζεται: η διαχειριστική περίοδος για το διάστημα που ίσχυαν οι διατάξεις του Ν.2238/1994 και το φορολογικό έτος για εισοδήματα που αποκτώνται από 1/1/2014 και μετά.

Εξαιρετικά στην τεχνική της καθαρής θέσης μπορεί η ελεγχόμενη Φορολογική περίοδος να περιλαμβάνει περισσότερες της μίας συνεχόμενες διαχειριστικές περιόδους ή φορολογικά έτη.

- **Φορολογούμενος:** Όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παρ α και β του Κ.Φ.Δ και στο άρθρο 2 παρ α και β του Ν. 4172/13, ανεξαρτήτως πηγής εισοδήματος.

Άρθρο 5 Επιλογή τεχνικής ελέγχου

«Όταν διενεργείται προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με μεθόδους εμμέσου προσδιορισμού, εφαρμόζεται η τεχνική ελέγχου που επιλέγεται με αιτιολογημένη απόφαση του Προϊστάμενου της Δ.Ο.Υ. ή του Ελεγκτικού Κέντρου που εκδίδεται από κοινού με τον υποδιευθυντή και τον προϊστάμενο του τμήματος ελέγχου, μετά από εισήγηση του υπαλλήλου που φέρει την εντολή ελέγχου, αξιολογώντας τα στοιχεία που η ελεγκτική υπηρεσία έχει στη διάθεσή της».

Στην περίπτωση που και οι δυο φορολογούμενοι/ σύζυγοι υποβάλουν κοινή δήλωση και ελέγχονται ταυτόχρονα ο προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με τις τεχνικές ελέγχου της παρούσας γίνεται ενιαία.

Στις υποθέσεις που εφαρμόζονται οι τεχνικές ελέγχου με μεθόδους εμμέσου προσδιορισμού φορολογητέας ύλης, θα εφαρμόζονται και οι λοιπές ισχύουσες περί φορολογικού ελέγχου διατάξεις.».

Επειδή με την ΠΟΛ.1076/2015, αναφέρονται τα εξής:

«Με τις διατάξεις των άρθρων 30 - 34 του ν. 4172/2013 θεσπίζεται εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας όταν το τεκμαρτό εισόδημα του φυσικού προσώπου είναι υψηλότερο από το συνολικό εισόδημά του. Το τεκμαρτό εισόδημα υπολογίζεται με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης και τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου και των εξαρτώμενων μελών του, σύμφωνα με τα άρθρα 31 και 32.

Με το άρθρο 33 ορίζονται οι περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται η ετήσια αντικειμενική δαπάνη και η δαπάνη απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Εάν το συνολικό δηλωθέν εισόδημα, το οποίο προσδιορίζεται από τις τέσσερις κατηγορίες (πηγές) ακαθάριστων εισοδημάτων του άρθρου 7 του ΚΦΕ, είναι μικρότερο του τεκμαρτού εισοδήματος (αντικειμενικές δαπάνες και δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων), τότε η διαφορά που θα προκύψει θα φορολογηθεί εκτός και αν καλυφθεί ή περιορισθεί σύμφωνα με τις διατάξεις που ορίζονται στο άρθρο 34. Ειδικότερα, ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 34 Διαφορά εισοδήματος και υπολογισμός του φόρου αυτής

Μείωση της διαφοράς

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 34 η Φορολογική Διοίκηση κατά τον προσδιορισμό της διαφοράς, που προκύπτει με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου, υποχρεούται να λάβει υπόψη της τα αναγραφόμενα στη δήλωση χρηματικά ποσά που εισπράχθηκαν και τα οποία αποδεικνύονται με νόμιμα παραστατικά στοιχεία. Αν τα ποσά αυτά έχουν απλώς πιστωθεί, χωρίς να έχουν εισπραχθεί δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά την εφαρμογή, αυτής της περίπτωσης, καθόσον δεν είναι δυνατόν, να χρησιμοποιηθούν εφόσον δεν εισπράχθηκαν.

Ο φορολογούμενος φέρει το βάρος της απόδειξης της συνδρομής των προϋποθέσεων για τα ποσά αυτά που περιορίζουν τη διαφορά μεταξύ συνολικού εισοδήματος και τεκμαρτού εισοδήματος.

Στο νόμο αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένες κατηγορίες εισοδημάτων ή εσόδων που περιορίζουν την πιο πάνω διαφορά. Τονίζεται ότι και οποιοδήποτε άλλο έσοδο που δεν αναφέρεται ρητά στο νόμο (π.χ. κέρδη από λαχεία) λαμβάνεται υπόψη, εφόσον αποδεικνύεται η είσπραξη του, η φορολόγηση του ή η απαλλαγή του από τη φορολογία. Τα ποσά που ιδίως λαμβάνονται υπόψη για την κάλυψη ή τον περιορισμό της υπόψη διαφοράς είναι τα εξής:

ε) Δάνεια τα οποία έχουν ληφθεί και αποδεικνύονται με έγγραφα στοιχεία ότι φέρουν βέβαιη χρονολογία. Απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο ή ιδιωτικό έγγραφο με βέβαιη χρονολογία, που να αποδεικνύει τη σύναψη δανείου και την καταβολή των χρηματικών ποσών που καταβλήθηκαν το κρίσιμο φορολογικό έτος. Σύμβαση δανείου που έχει καταρτιστεί στο εξωτερικό, απαιτείται επίσημη μετάφρασή της στα ελληνικά. Επίσης, απαιτείται βεβαίωση εισαγωγής συναλλάγματος για τα εν λόγω ποσά και πιστοποιητικό ευρωπαϊκής αν είναι σε ξένο νόμισμα.....».

Επειδή, περαιτέρω, σύμφωνα με τις θέσεις της Διοίκησης, και συγκεκριμένα με το με αριθμ. πρωτ. 1020969/405/Α0012/28.3.2007 έγγραφο της Διεύθυνσης Εισοδήματος του Υπουργείου Οικονομικών, σχετικά με την κάλυψη τεκμηρίου με δάνειο που χορηγήθηκε με ιδιωτικά συμφωνητικά:

«3. Περαιτέρω για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου από τυχόν εικονικές συμβάσεις δανείων, οι διατάξεις των άρθρων 445 και 446 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζουν ότι τα ιδιωτικά έγγραφα απαιτούν βέβαιη χρονολογία και συνεπώς αποδεικτική δύναμη, εφόσον θεωρηθούν από συμβολαιογράφο ή άλλο δημόσιο υπάλληλο αρμόδιο κατά νόμο. Στην έννοια αυτή του αρμόδιου κατά νόμο δημοσίου υπαλλήλου σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 446 Κ.ΠΟΛ.Δ. υπάγεται ο Ειρηνοδίκης, ο οικονομικός έφορος που ενήργησε τη χαρτοσήμανση του εγγράφου, ο αρμόδιος δικαστικός υπάλληλος που βεβαιώνει τη χρονολογία των προτάσεων των διαδίκων με την πράξη κατάθεσης τους, ο ταμίας που καταχωρεί την ημερομηνία στην πράξη χαρτοσήμανσης, καθώς και η αστυνομική αρχή (Εφ. Πατρ. 161/85, Αρχείο Νομολογίας 2 147, Μπρακατσούλας, τα έγγραφα στην Πολιτική Δίκη, Αθήνα 1993). Επίσης, στην έννοια του δημοσίου υπαλλήλου, συμπεριλαμβάνονται και οι υπάλληλοι των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.) εφόσον οι συγκεκριμένες Υπηρεσίες ανήκουν στο Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης υπαγόμενες στη Δ/ση Σχέσεων Κράτους - Πολίτη της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης και στις αρμοδιότητες τους περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής (σχετ. ΔΙΣΚΠΟ/Φ1/Οικ. 14095/26.6.2001 εγκύκλιος του ΥΠ.Ε.Δ.Δ. & Α).

4. Επίσης, όπως έχει γίνει δεκτό με το υπ' αριθμ. 1108739/1772/Α0012/15.2.2002 έγγραφό μας στην περίπτωση που ιδιωτικό συμφωνητικό δανείου μεταξύ ιδιωτών που προσκομίζεται για θεώρηση ή για χαρτοσήμανση εκπρόθεσμα (και θεωρείται ή χαρτοσημαίνεται) μετά την πραγματοποίηση της σχετικής δαπάνης δεν μπορεί να θεωρηθεί έγγραφο στοιχείο που φέρει βέβαιη χρονολογία, από τα οποία μάλιστα να αποδεικνύεται ότι το αναφερόμενο ποσό του δανείου έχει ληφθεί πριν από την πραγματοποίηση της σχετικής δαπάνης και κατά συνέπεια δεν λαμβάνεται υπόψη κατά την εφαρμογή του άρθρου 19 του ν. 2238/1994.

Επιπρόσθετα όταν ο φορολογούμενος επικαλείται δάνειο για τον περιορισμό της τεκμαρτής διαφοράς εισοδήματος της παραγρ.1 του άρθρου 19 του ν.2238/1994 η φορολογούσα αρχή ερευνά σε κάθε περίπτωση την τυχόν εικονικότητα του δανείου. Ειδικότερα, ερευνά αν ο δανειστής είχε τη δυνατότητα να χορηγήσει το δάνειο, αν έγινε η ανάληψη του ποσού του δανείου σε προηγούμενο έτος ή κατά τη διάρκεια του έτους στο οποίο ο φορολογούμενος το επικαλείται, αν εκπληρώθηκαν εκτός της χαρτοσήμανσης και οι τυχόν άλλες φορολογικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σχετική σύμβαση, καθώς επίσης και ο τρόπος εξόφλησης του δανείου, δεδομένου ότι οι τοκοχρεολυτικές δόσεις απόσβεσης των δανείων συνιστούν

τεκμήρια για τον καταβάλλοντα (περίπτ.στ' άρθρου 17 του ν.2238/1994) (σχετ. 1108739/1772/A0012/15.5.2002έγγραφο).»

Επειδή, περαιτέρω, σύμφωνα με την περίπτωση ε' της παραγράφου 8 του άρθρου 5 της 1037956/356/A0012/ ΠΟΛ.1094/1989, αλλά και σύμφωνα με την πάγια θέση της Διοίκησης, τα δάνεια τα οποία έχουν ληφθεί πρέπει να αποδεικνύονται με έγγραφα στοιχεία που φέρουν βέβαιη χρονολογία και δεν πρέπει να είχαν ληφθεί για άλλο σκοπό, π.χ. βιοτεχνικά δάνεια ή δάνειο για αγορά περιουσιακού στοιχείου που η αντίστοιχη δαπάνη του δεν αποτελεί τεκμήριο που θέλει να καλύψει ο φορολογούμενος. Κατόπιν αυτού, προκύπτει ότι το υπόλοιπο δανείου που δεν δαπανήθηκε και είχε ληφθεί για το σκοπό που αναφέρεται στη δανειακή σύμβαση της αγοράς συγκεκριμένου ακινήτου ή την αποπεράτωση ή την επισκευή συγκεκριμένης κατοικίας δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη ή τον περιορισμό του τεκμηρίου αγοράς άλλου ακινήτου ή την αποπεράτωση ή την επισκευή άλλης κατοικίας, καθώς επίσης και για την κάλυψη ή τον περιορισμό τεκμηρίου τοκοχρεωλυτικών δόσεων ή της εξόφλησης του υπολοίπου τόσο του ίδιου του δανείου όσο και άλλων δανείων αλλά και για την κάλυψη τεκμηρίου ιδιοκατοίκησης και αυτοκινήτου γιατί έχει συναφθεί για ένα ορισμένο σκοπό και μόνο για το σκοπό αυτό μπορεί χρησιμοποιηθεί (σχετ. 1084619/1979/A0012/21.11.2006 και 1100555/1908/A0012/4.11.2008 έγγραφα).

Επειδή, βάσει των ανωτέρω διατάξεων και εγκυκλίων οδηγιών, συνάγεται ότι, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ένα δάνειο με τη μορφή ιδιωτικού συμφωνητικού για κάλυψη τεκμηρίων θα πρέπει να συντρέχουν, και μάλιστα αθροιστικά, οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Το δάνειο να είναι πραγματικό, β) ο σκοπός του δανείου να έχει άμεση σχέση με το προς κάλυψη τεκμήριο, γ) το έγγραφο να φέρει βέβαιη χρονολογία θεωρημένη από αρμόδια αρχή και δ) το δάνειο να έχει ληφθεί πριν την πραγματοποίηση της σχετικής δαπάνης.

Επειδή, ο φορολογούμενος φέρει το βάρος της απόδειξης της συνδρομής των προϋποθέσεων για τα ποσά αυτά που περιορίζουν τη διαφορά μεταξύ συνολικού εισοδήματος και τεκμαρτού εισοδήματος.

Επειδή, σύμφωνα με την ελληνική νομολογία αλλά και με το άρθρο 5 του Συντάγματος περί αρχής ελευθερίας των συμβάσεων, καταρχήν αναγνωρίζεται το δάνειο μεταξύ ιδιωτών ως μέσο χρηματοδότησης των δαπανών τους (προσωπικών ή επαγγελματικών). Κρίσιμο στοιχείο για τη φορολογική του αναγνώριση είναι η μη εικονικότητά του, γεγονός που αποτελεί θέμα πραγματικό.

Για την απόδειξη της μη εικονικότητάς του αξιολογούνται από τον έλεγχο ενδεικτικά τα ακόλουθα:

- η σχετική σύμβαση να φέρει βέβαιη ημερομηνία,
- να υπάρχει η δυνατότητα του δανειστή για την παροχή του ποσού του δανείου (φορολογικό απόθεμα),
- να αναφέρεται ρητά στη σύμβαση ο σκοπός του δανείου,
- να αποδεικνύεται η μεταβίβαση του αντικειμένου του δανείου (χρήματα ή άλλη παροχή) από το δανειστή στο δανειζόμενο,
- να έχουν τηρηθεί τα βασικά στοιχεία του δανεισμού κατά τη συνήθη επιχειρηματική πρακτική, όπως ο τόκος, οι περιοδικές καταβολές προς επιστροφή του κεφαλαίου.

Επειδή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 39 του ΚΦΔ, ορίζεται ότι:

«Σε περίπτωση διαπίστωσης προσαύξησης περιουσίας κατά την παρ. 4 του άρθρου 21 του Κ.Φ.Ε., η προσαύξηση αυτή δεν υπόκειται σε φορολογία, εφόσον ο φορολογούμενος αποδείξει την πραγματική πηγή αυτής, καθώς επίσης και ότι αυτή είτε έχει υπαχθεί σε νόμιμη φορολογία είτε απαλλάσσεται από τον φόρο σύμφωνα με ειδικές διατάξεις.»

Επειδή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 παρ.4 του ΚΦΕ, ορίζεται ότι:

«4. Κάθε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία θεωρείται κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.».

Επειδή, σύμφωνα με την Απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ ΠΟΛ 1175/2017, ορίζεται ότι:

«1. Δεν υφίσταται προσαύξηση περιουσίας κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 48 του Ν. 2238/1994 ή της παρ. 4 του άρθρου 21 του Ν.4172/2013, στην περίπτωση κατά την οποία είναι εμφανής η πηγή προέλευσης ενός χρηματικού ποσού, το οποίο εμφανίζεται ως πίστωση στον τραπεζικό λογαριασμό του ελεγχόμενου φυσικού προσώπου (π.χ. εισόδημα από κεφάλαιο, εισόδημα από κινητές αξίες, εισόδημα Δ' πηγής του Ν.2238/1994, πώληση περιουσιακών στοιχείων, δάνειο, κ.τλ.), ακόμα και αν το ποσό αυτό δεν συμπεριελήφθη στις σχετικές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος, ενώ υπήρχε σχετική υποχρέωση. Στις περιπτώσεις αυτές, εφόσον οι εν λόγω πιστώσεις συνεπάγονται φορολογική υποχρέωση στον φόρο εισοδήματος, ο καταλογισμός δεν θα γίνεται κατ' επίκληση των ανωτέρω διατάξεων, αλλά των, κατά περίπτωση, εφαρμοστέων διατάξεων του Ν.2238/1994 ή του Ν.4172/2013, αναλόγως του είδους του εισοδήματος.

2. Γενικά, επισημαίνεται ότι πίστωση σε τραπεζικό λογαριασμό μπορεί να λογισθεί και να φορολογηθεί ως εισόδημα της παρ. 3 του άρθρου 48 του Ν. 2238/1994 ή της παρ. 4 του άρθρου 21 του Ν.4172/2013 του δικαιούχου του λογαριασμού, εφόσον δεν καλύπτεται με τα δηλωθέντα εισοδήματά του, ούτε από άλλη συγκεκριμένη και αρκούντως τεκμηριωμένη, ενόψει των συνθηκών, πηγή ή αιτία, είτε την οποία αυτός επικαλείται, κατόπιν κλήσης του από τη Διοίκηση για παροχή σχετικών πληροφοριών ή προηγούμενη ακρόαση, είτε την οποία εντοπίζει η φορολογική αρχή στο πλαίσιο της λήψης των προβλεπόμενων στο νόμο, αναγκαίων, κατάλληλων και εύλογων μέτρων ελέγχου.

Σημειώνεται ότι ο φορολογούμενος οφείλει κατ' αρχήν, να ανταποκριθεί στην κλήση της ελεγκτικής αρχής να της χορηγήσει τα αναγκαία και εύλογα, ενόψει των συνθηκών, στοιχεία διευκρίνισης και επαρκούς δικαιολόγησης της περιουσιακής του κατάστασης, η οποία προδήλως δεν ανταποκρίνεται σε εκείνη που προκύπτει από τα στοιχεία των φορολογικών του δηλώσεων. Η άρνηση ή η παράλειψη του φορολογούμενου να παράσχει τις παραπάνω πληροφορίες ή η αδυναμία του να τεκμηριώσει επαρκώς τους ισχυρισμούς προς δικαιολόγηση των επίμαχων ποσών λαμβάνεται υπόψη κατά την εκτίμηση από τη φορολογική αρχή των αποδείξεων σε βάρος του.

[.....]

Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος επικαλείται μεν τη λήψη δανείου από ελληνική ή αλλοδαπή επιχείρηση, αλλά δεν υπάρχει σχετικό έγγραφο βέβαιης χρονολογίας ούτε και μπορεί να αποδειχθεί η λήψη του δανείου αυτού από άλλα στοιχεία (π.χ. κινήσεις τραπεζικών λογαριασμών του δανειστή ή του δανειζόμενου από τις οποίες να προκύπτει δόση ή επιστροφή χρημάτων), τότε ο ισχυρισμός του φορολογούμενου περί δανείου δεν μπορεί να γίνει δεκτός...».

Επειδή, σύμφωνα με τις διατάξεις της του άρθρου 53 «Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής» του ΚΦΔ, ορίζεται ότι:

«1. Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί εντός της νόμιμης προθεσμίας καταβολής, ο φορολογούμενος υποχρεούται να καταβάλλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου για τη χρονική περίοδο από την επόμενη μέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης ή τροποποιητικής δήλωσης καθώς και σε περίπτωση εκτιμώμενου, διορθωτικού ή προληπτικού προσδιορισμού του φόρου, ως αφετηρία υπολογισμού των τόκων λαμβάνεται η λήξη της προθεσμίας κατά την οποία θα έπρεπε να είχε αρχικά καταβληθεί, βάσει του νόμου, ο φόρος που προκύπτει από την εκπρόθεσμη ή τροποποιητική δήλωση ή από την πράξη προσδιορισμού.

2. Σε περίπτωση καταβολής υπερβάλλοντος ποσού φόρου (αχρεώστητη καταβολή), καταβάλλονται τόκοι στον φορολογούμενο για τη χρονική περίοδο από την ημερομηνία αίτησης επιστροφής του υπερβάλλοντος ποσού φόρου μέχρι την ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογούμενου για την επιστροφή του, εκτός εάν η επιστροφή φόρου ολοκληρωθεί εντός

ενενήντα (90) ημερών από την παραλαβή από τη Φορολογική Διοίκηση της αίτησης επιστροφής φόρου του φορολογουμένου. Για τους σκοπούς του προηγούμενου εδαφίου, εάν το υπερβάλλον ποσό φόρου συμψηφιστεί με άλλες οφειλές, το ποσό θεωρείται ότι επιστράφηκε κατά το χρόνο διενέργειας του συμψηφισμού.

3. Τόκοι επί των τόκων δεν υπολογίζονται και δεν οφείλονται.

4. Ο Υπουργός Οικονομικών με απόφασή του, ορίζει τα επιτόκια υπολογισμού τόκων, καθώς και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.».

Επειδή στο άρθρο 65 του ΚΦΔ, ορίζεται:

«Σε περίπτωση αμφισβήτησης πράξης προσδιορισμού φόρου στα πλαίσια ενδικοφανούς προσφυγής, ο φορολογούμενος ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που προβαίνει στην εν λόγω αμφισβήτηση φέρει το βάρος της απόδειξης της πλημμέλειας της πράξης προσδιορισμού του φόρου.».

Επειδή από τον διενεργηθέντα έλεγχο προσδιορίστηκε το φορολογητέο εισόδημα σύμφωνα με τις διατάξεις περί έμμεσων τεχνικών ελέγχου του άρθρου 27 του ΚΦΔ και 28 του ΚΦΕ και συγκεκριμένα σύμφωνα με την τεχνική της ανάλυσης ρευστότητας και συγκεκριμένα από την σύγκριση των πηγών και αναλώσεων για τα υπό κρίση φορολογικά έτη διαπιστώθηκε η παρακάτω αποκρυσταλλωμένη φορολογητέα ύλη:

	2016	2017
ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΕΣΟΔΩΝ/ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	1.296.047,35	1.084.830,80
ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΕΣΟΔΑ/ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ	1.708.042,84	1.238.826,61
ΥΠΟΛΟΙΠΟ	-411.995,49	-153.995,81

Επειδή ο προσφεύγων με την υπό κρίση ενδικοφανή προσφυγή κατά βάση ισχυρίζεται:

- παραγραφή του Δικαιώματος του Δημοσίου για επιβολή φόρου,
- έλλειψη αιτιολογίας στην οικεία έκθεση ελέγχου καθότι δεν αναφέρεται από την ελεγκτική αρχή : α)ο λόγος για τον οποίο δεν φορολογήθηκε με βάση τις γενικές διατάξεις καθώς τα λογιστικά αρχεία και βιβλία του τηρούνται νόμιμα, β) ο λόγος που επιλέχθηκε η τεχνική ανάλυσης ρευστότητας, και γ)ο λόγος που δεν έγιναν αποδεκτοί οι ισχυρισμοί του σχετικά με τις προσκομισθείσες δανειακές συμβάσεις και τις αγορές επί πιστώσει,

Επειδή, ως προς τους ανωτέρω προβαλλόμενους ισχυρισμούς αναφέρονται τα εξής :

α) οι προσβαλλόμενες πράξεις των φορολογικών ετών 2016 και 2017 εκδόθηκαν την .....και κοινοποιήθηκαν στον προσφεύγοντα την ....., ως εκ τούτου δεν έχει παρέλθει η πενταετία της παραγραφής, καθώς η προθεσμία της φορολογικής αρχής για έκδοση πράξης έληγε την 31-12-2022 για το φορολογικό έτος 2016 και την 31/12/2023 για το φορολογικό έτος 2017, ως εκ τούτου ο ως άνω ισχυρισμός του προσφεύγοντος περί παραγραφής απορρίπτεται ως αβάσιμος.

β) όπως διαπιστώνεται από την φορολογική εικόνα του προσφεύγοντος στα υπό κρίση φορολογικά έτη 2016 και 2017,

- από τον έλεγχο των τραπεζικών πιστώσεων διαπιστώθηκε προσαύξηση 5.227,40 ευρώ για το φορολογικό έτος 2016 και 9.450,00 ευρώ για το φορολογικό έτος 2017, διότι δεν αιτιολογήθηκε από τον προσφεύγοντα η προέλευση τραπεζικών πιστώσεων που αφορούσαν σε ονομαστικές καταθέσεις, (σελ.132 οικείας έκθεσης ελέγχου),
- διαπιστώθηκαν παραβάσεις μη έκδοσης τριών παραστατικών λιανικής πώλησης,
- για τα υπό κρίση φορολογικά έτη δηλώνει εισοδήματα τα οποία δεν επαρκούν για την κάλυψη των δαπανών διαβίωσης και συγκεκριμένα :

	2016	2017
ΔΗΛΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ	7,23	5,19
ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΦΟΡΟΛ.ΠΟΣΑ	79,98	880,02
ΖΗΜΙΑ ΕΠΙΧ.ΙΔΙΟΥ ΕΤΟΥΣ	-309.108,42	-161.823,66
ΔΑΠΑΝΕΣ :		
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ/ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	1.660,40	1.860,53
ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ, ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ	3.636,77	12.727,44
ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΦΟΡΩΝ	40.673,26	23.532,66

Κατόπιν των ανωτέρω διαπιστώνεται ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 28 παρ.1 και 2 του ΚΦΕ και ορθώς από τον έλεγχο εφαρμόστηκαν οι σχετικές διατάξεις περί έμμεσων τεχνικών ελέγχου των άρθρων 27 του ΚΦΔ και 28 του ΚΦΕ και όπως αναφέρεται στην οικεία έκθεση ελέγχου (σελίδα 142) εκδόθηκε σύμφωνα με της Οδηγίες και Αποφάσεις της Διοίκησης και η σχετική απόφαση του Προϊσταμένου του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. (.....) ως προς την επιλογή της τεχνικής ανάλυσης ρευστότητας καθότι κρίθηκε ως καταλληλότερη, παρέχοντας περισσότερες πληροφορίες (αναλυτική καταγραφή πηγών εσόδων και αναλώσεων εσόδων) για την αξιολόγηση της μεταβολής της περιουσίας του προσφεύγοντος. Σημειώνεται επίσης ότι με την προβλεπόμενη από την ΠΟΛ.1050/2014 απόφαση της/του Προϊσταμένης/-ου της ελεγκτικής αρχής περί επιλογής της εφαρμοστέας έμμεσης τεχνικής ελέγχου, επιλέγεται η καταλληλότερη (προσφορότερη) για σκοπούς ελέγχου (και άρα για το δημόσιο συμφέρον), στην εκάστοτε υπό κρίση περίπτωση (ήτοι λαμβανομένων υπόψη των κατά περίπτωση ιδιαίτερων περιστάσεων), έμμεση τεχνική. Ως εκ τούτου, η υποχρέωση για αιτιολογία της σχετικής απόφασης δεν αποσκοπεί στην προστασία του ελεγχόμενου/φορολογούμενου προσώπου, αλλά στην τεκμηριωμένη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος.

Κατόπιν των ανωτέρω οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί περί έλλειψης αιτιολογίας στην οικεία έκθεση ελέγχου ως προς την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών και την επιλογή της τεχνικής της ανάλυσης ρευστότητας απορρίπτονται ως αβάσιμοι.

γ) ως προς τις δανειακές συμβάσεις που προσκόμισε ο προσφεύγων προκειμένου να αιτιολογήσει τις ανωτέρω αποκλίσεις μεταξύ πηγών και αναλώσεων εσόδων στην οικεία έκθεση ελέγχου και συγκεκριμένα στις σελίδες 155-156 γίνεται αναλυτική αναφορά στον λόγο που τα επικαλούμενα δάνεια (430.000,00 ευρώ από τους γονείς της συζύγου του και 70.000 ευρώ από τον πατέρα του) δεν έγιναν αποδεκτά από τον έλεγχο. Ειδικότερα αναφέρεται ότι πέραν των συμβάσεων δεν προσκομίσθηκαν στοιχεία που να αποδεικνύουν την εκτέλεση των συμβάσεων, ήτοι την καταβολή των εν λόγω ποσών στον προσφεύγοντα ενώ επίσης αναφέρεται ότι τα εν λόγω δάνεια δεν δηλώθηκαν ούτε από τον προσφεύγοντα αλλά ούτε και από τους χορηγητές αυτών. Ως εκ τούτου οι σχετικοί ισχυρισμοί του προσφεύγοντος ως προς τα επικαλούμενα δάνεια απορρίπτονται ως αναπόδεικτοι ενώ οι ισχυρισμοί του σχετικά με την μη ύπαρξη αιτιολογίας στην οικεία έκθεση ελέγχου απορρίπτονται ως αβάσιμοι.

δ) ως προς τις επικαλούμενες από τον προσφεύγοντα τιμολογημένες αγορές οι οποίες πραγματοποιήθηκαν επί πιστώσει ύψους την 31/12/2017 36.254,05 ευρώ και δεν εξοφλήθηκαν εντός των υπό κρίση ετών, σημειώνεται ότι επίσης στην οικεία έκθεση ελέγχου γίνεται αναλυτική αξιολόγηση του προβαλλόμενου ισχυρισμού και ειδικότερα ο έλεγχος επεξεργάστηκε τις καρτέλες των προμηθευτών που τέθηκαν υπόψη του για τα φορολογικά έτη 2016 και 2017 και σύμφωνα με τις οδηγίες της Διοίκησης προσδιόρισε τα ποσά των οφειλών στο τέλος κάθε έτους και προσαύξησε όπως προκύπτει στον πίνακα της σελίδας 160 και 161 της οικείας έκθεσης ελέγχου τις «αυξήσεις πληρωτέων λογαριασμών» στην στήλη πηγών κεφαλαίου αναλόγως (21.117,98 για το φορολογικό έτος 2016 και 15.091,36 για το φορολογικό έτος 2017). Κατόπιν των ανωτέρω διαπιστώνεται ότι ο έλεγχος έλαβε υπόψη τους σχετικούς ισχυρισμούς του προσφεύγοντος ως προς τις αγορές επί πιστώσει και εσφαλμένα και αβάσιμα ο προσφεύγων αναφέρει ότι δεν υφίσταται σχετική αιτιολόγηση στην οικεία έκθεση ελέγχου ως προς τις εν λόγω αγορές.

Επειδή, η Δημόσια Διοίκηση δεσμεύεται από την αρχή της νομιμότητας, όπως αυτή καθιερώνεται με τις διατάξεις των άρθρων 26 παρ. 2, 43, 50, 82, 83 και 95 παρ.1 του Συντάγματος (ΣτΕ 8721/1992, 2987/1994), και η οποία συνεπάγεται ότι η Διοίκηση οφείλει ή μπορεί να προβαίνει μόνο σε ενέργειες που προβλέπονται και επιβάλλονται ή επιτρέπονται από τους κανόνες που θεσπίζουν το Σύνταγμα, οι νομοθετικές πράξεις, οι διοικητικές κανονιστικές πράξεις, που έχουν εκδοθεί βάσει νομοθετικής εξουσιοδότησης, καθώς και από κάθε κανόνα ανώτερης ή ισοδύναμης προς αυτούς τυπικής ισχύος.

Επειδή, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Διοίκηση υποχρεούται σε εφαρμογή των διατάξεων του ΚΦΔ, για τα υπό κρίση φορολογικά έτη, και οφείλει να ενεργήσει μόνο βάσει των οριζόμενων με τις εν λόγω διατάξεις.

Επειδή, σε κάθε περίπτωση, οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος που βασίζονται σε συνταγματικούς κανόνες και υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις, ο έλεγχος των οποίων ανήκει στην αποκλειστική δικαιοδοσία των Δικαστηρίων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 87 παρ. 2 και 93 παρ. 4 του Συντάγματος, δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Διοίκησης, η οποία οφείλει να εφαρμόζει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο.

Επειδή, οι διαπιστώσεις του ελέγχου, όπως αυτές καταγράφονται στην οικεία από ..... έκθεση μερικού ελέγχου φορολογίας εισοδήματος ν.4172/2013, του Προϊστάμενου του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π., επί των οποίων εδράζονται οι προσβαλλόμενες πράξεις κρίνονται βάσιμες, αποδεκτές και πλήρως αιτιολογημένες, ως εκ τούτου η υπό κρίση ενδικοφανής προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Α π ο φ α σ ί ζ ο υ μ ε

Την **απόρριψη** της από .....και με αριθμό πρωτοκόλλου **Κ.Ε.ΦΟΜΕ.Π.** .....ενδικοφανούς προσφυγής του ....., και την **επικύρωση** των παρακάτω οριστικών πράξεων του Προϊστάμενου του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. :

α) με αριθ. ....Οριστικής Πράξης Διορθωτικού Προσδιορισμού Φόρου Εισοδήματος, Φορολογικού έτους 2016 και

β) με αριθ. ....Οριστικής Πράξης Διορθωτικού Προσδιορισμού Φόρου Εισοδήματος, Φορολογικού έτους 2017,

Οριστική φορολογική υποχρέωση του υπόχρεου, καταλογιζόμενο ποσό με βάση την παρούσα απόφαση:

Φορολογικό έτος 2016

ΕΙΣΟΔΗΜΑ

χρεωστικό ποσό φόρου	136.012,59
ειδική εισφορά αλληλεγγύης	36.351,27
Πρόστιμο του άρθρου 58 του ΚΦΔ	68.006,30
Συνολικό καταλογιζόμενο ποσό	240.370,16

(ως η με αριθμό .....Οριστική Πράξη Διορθωτικού Προσδιορισμού Φόρου Εισοδήματος, φορολογικού έτους 2016)

Φορολογικό έτος 2017

ΕΙΣΟΔΗΜΑ

χρεωστικό ποσό φόρου	51.190,49
ειδική εισφορά αλληλεγγύης	11.211,08
Πρόστιμο του άρθρου 58 του ΚΦΔ	25.595,25
Συνολικό καταλογιζόμενο ποσό	87.996,82

(ως η με αριθμό .....Οριστική Πράξη Διορθωτικού Προσδιορισμού Φόρου Εισοδήματος, φορολογικού έτους 2017)

Η παρούσα απόφαση να κοινοποιηθεί από αρμόδιο όργανο με τη νόμιμη διαδικασία στην υπόχρεη.

Ακριβές Αντίγραφο

**Ο/Η Υπάλληλος του Τμήματος
Διοικητικής Υποστήριξης**

**Με εντολή του Προϊσταμένου
της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών
Η Προϊσταμένη της
Υποδιεύθυνσης Επανεξέτασης**

ΓΡΑΜΜΑΤΩ ΣΚΟΥΡΑ

Σ η μ ε ί ω σ η: Κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων Διοικητικών Δικαστηρίων εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίησή της.